

תנ"ך - יהושע ושופטים

תשובון למורה

תשובות לכל התרגילים בחוברת העבודה, לפי יחידה, עמוד ומספר תרגיל

הערות למורה

- ◆ מספרי העמודים והתרגילים תואמים את החוברת המשולבת (יהושע ושופטים). בכל יחידה התרגילים ממוספרים מחדש מ-1.
- ◆ בשאלות פתוחות ובשאלות חשיבה מופיעה "תשובה אפשרית" - יש לקבל כל תשובה מנומקת וסבירה.
- ◆ לשון הפסוקים לפי נוסח "מקרא על פי המסורה" (ספריא), בלי טעמים; שם ה' מופיע בצורה ה'.
- ◆ יחידה 11 (פילגש בגבעה, פרקים יט-כ) מובאת בצורה מותאמת לגיל: הפשע מתואר במילים כלליות בלבד, והדגש על הכנסת אורחים, אחריות ומחיר מלחמת אחים. מומלץ להנחות את הדיון ברגישות.

חלק א' - ספר יהושע

היכרות עם ספר יהושע (מבוא ומפה)

תרגיל 1 (עמ' 7) השלימו את המשפטים בעזרת מחסן המילים

1. התנ"ך מחולק לתורה, נביאים וכתובים.
2. ספר יהושע הוא הספר הראשון בנביאים ראשונים.
3. הספר שבא אחרי ספר יהושע הוא ספר שופטים.
4. ספר יהושע ממשיך את ספר דברים, שבסופו מת משה.
5. בספר יהושע יש 24 פרקים.

תרגיל 2 (עמ' 7) תעודת זהות: השלימו את תעודת הזהות של יהושע בעזרת הקטע שלמעלה

1. שם: יהושע (הושע)
2. שם האב: נון
3. שבט: אפרים
4. תפקיד בימי משה: משרת משה
5. מלחמה ראשונה: המלחמה בעמלק
6. במשלחת המרגלים אמר: "טובה הארץ מאד מאד"
7. מי מינה אותו למנהיג, ואיך?: משה - סמך את ידיו עליו לעיני העם

תרגיל 3 (עמ' 7) ציר זמן: מספרו את האירועים לפי הסדר שבו קרו (1-6)

הסדר במשבצות: ה - ג - א - ו - ב - ד

1. ה. יציאת מצרים
2. ג. מתן תורה בהר סיני
3. א. חטא המרגלים
4. ו. ארבעים שנה במדבר
5. ב. מות משה
6. ד. כניסת בני ישראל לארץ בהנהגת יהושע

תרגיל 4 (עמ' 10) חפשו במפה

1. את נהר הירדן.
2. יריחו.
3. בין הר עיבל להר גריזים.
4. חצור.

יחידה 1 · ההכנות לכניסה לארץ (יהושע א)

תרגיל 1 (עמ' 13) ענו על השאלות

1. אחרי מות משה: "וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת מֹשֶׁה עֶבֶד ה' (פסוק א).
2. לקום ולעבור את הירדן עם כל העם אל הארץ.
3. כל מקום שתדרוך כף רגלם יינתן להם; לא יתייצב איש לפניו כל ימי חייו; ה' יהיה עמו כאשר היה עם משה, לא ירפה ולא יעזוב.
4. לא להפסיק לעסוק בו - להגות בו יומם ולילה ולשמור לעשות ככל הכתוב בו.

תרגיל 2 (עמ' 13) מצאו בפסוקים ו-ט את שלוש הפעמים של "חזק ואמץ" והשלימו את הטבלה

פסוק	מה בא אחרי "חזק ואמץ"?	למה צריך כאן אומץ?
ו	"כִּי אַתָּה תִּנְחִיל אֶת הָעָם הַזֶּה אֶת הָאָרֶץ"	כדי לכבוש את הארץ ולחלק אותה לעם
ז	"לִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת כְּכֹל הַתּוֹכָה"	כדי לשמור את התורה בלי לסטות ימין ושמאל
ט	"אַל תַּעֲרֹץ וְאַל תִּתֵּן כִּי עִמָּךְ ה'"	כדי לא לפחד, כי ה' איתו בכל אשר ילך

תרגיל 3 (עמ' 13) משימה יצירתית: כרטיס "חזק ואמץ"

תשובה אישית.

תרגיל 4 (עמ' 14) שאלת חשיבה

1. תשובה אישית. אפשר למשל: מעבר לבית ספר חדש; עזרו לי חברים, הורים, האמונה שאצליח.

תרגיל 5 (עמ' 16) מי אמר למי? השלימו מתחת לכל ציטוט

1. "קום עֲבֹר אֶת הַיַּרְדֵּן הַזֶּה" - אמר/ה: ה'; למי: יהושע
2. "הִכִּינוּ לָכֶם צִידָה" - אמר/ה: יהושע (דרך השוטרים); למי: העם
3. "וַעֲזַרְתֶּם אוֹתָם" - אמר/ה: יהושע; למי: שבטי ראובן, גד וחצי המנשה
4. "כָּל אֲשֶׁר צִוִּיתֶנוּ נַעֲשֶׂה" - אמר/ה: העם (שבטי עבר הירדן); למי: יהושע

תרגיל 6 (עמ' 16) ענו על השאלות

1. צידה - אוכל לדרך; בעוד שלושה ימים.
2. הנשים, הטף והמקנה יישארו; כל גיבורי החיל יעברו חמושים לפני אחיהם.
3. עד שה' יניח לאחיהם כמותם ויירשו גם הם את הארץ - ואז ישובו לנחלתם.

תרגיל 7 (עמ' 17) ערבות הדדית

1. תשובה אפשרית: כי כל העם הוא משפחה אחת וכולם אחראים זה לזה; לא הוגן ליהנות מנחלה בזמן שהאחים עוד נלחמים; זה מחזק את האחדות.
2. תשובה אישית. למשל: עזרה לתלמיד חדש, תורנות משותפת, עזרה לשכנים מבוגרים.

תרגיל 8 (עמ' 17) איתור מידע מהפרק

1. לקום ולעבור את הירדן עם כל העם אל הארץ אשר ה' נותן להם (פסוק ב).
2. "חֲזַק וְאַמֵּץ" - מופיע שלוש פעמים (פסוקים ו, ז, ט).

3. להכין צִידָה, כי בעוד שלושה ימים הם עוברים את הירדן (פסוק יא).
4. שיעברו קְמוֹשִׁים לפני אחיהם ויעזרו להם עד שיירשו גם אחיהם את הארץ; אחר כך ישובו לנחלתם.

תרגיל 9 (עמ' 18) הבנה והסקת מסקנות

1. תשובה לדוגמה: יהושע עומד בפני משימה עצומה אחרי מות משה, והחזרה מחזקת אותו ומראה שה' עמו.
2. בספר התורה - לעסוק בו ולשמור לעשות ככל הכתוב בו, כי אז יצליח וישכיל (פסוק ח).
3. תשובה לדוגמה: כדי שהעם יהיה מאוחד וכל השבטים ייקחו חלק בכיבוש, ולא רק חלק מהם.

יחידה 2 · רחב והמרגלים (יהושע ב)

תרגיל 1 (עמ' 20) ענו על השאלות

1. מן השיטים; לראות את הארץ ואת יריחו.
2. בשקט, בסוד. תשובה אפשרית: כדי שהעם לא יפחד אם הדיווח יהיה קשה, כמו בחטא המרגלים בימי משה, וכדי שהאויב לא יידע.
3. על הגג, בפשתי העץ הערוכות לה.
4. אחרי המרגלים, בדרך הירדן אל המעברות.

תרגיל 2 (עמ' 21) עקבו אחרי המרגלים על המפה

- המסלול: השיטים ← מעברות הירדן ← יריחו (בית רחב) ← ההר ממערב ליריחו (שלושה ימים) ← חזרה דרך הירדן אל יהושע בשיטים.
1. לכיוון ההר (מערבה), כי הרודפים חיפשו אותם בדרך הירדן אל המעברות.

תרגיל 3 (עמ' 22) ענו על השאלות

1. על ייבוש מי ים סוף ביציאת מצרים, ועל מה שעשו בני ישראל לשני מלכי האמורי, סיחון ועוג.
2. פחדו מאוד - "יָיַמְס לִבָּבָנוּ וְלֹא קָמָה עוֹד רוּחַ בְּאִישׁ".
3. שיישבעו בה' שיעשו חסד עם בית אביה וייתנו לה אות אמת, וישאירו בחיים את משפחתה ואת כל אשר להם.

תרגיל 4 (עמ' 24) כרטיסיות: מספרו את הכרטיסים לפי סדר הסיפור (1-7)

1. יהושע שולח שני מרגלים מן השיטים
2. המרגלים באים לבית רחב
3. מלך יריחו שולח אנשים לתפוס את המרגלים
4. רחב מסתירה את המרגלים על הגג
5. רחב מבקשת שבועה מן המרגלים
6. רחב מורידה את המרגלים בחבל דרך החלון
7. המרגלים חוזרים ומספרים ליהושע

תרגיל 5 (עמ' 24) השוו: המרגלים של משה והמרגלים של יהושע

המרגלים של יהושע (יהושע ב)	המרגלים של משה (במדבר יג-יד)	
2	12	כמה מרגלים נשלחו?
בסוד - "חרש"	בגלוי, כל העם ידע	בגלוי או בסוד?
"נתן ה' בידנו את כל הארץ" - העם התחזק	עשרה הוציאו דיבה - העם פחד ובכה	מה היה הדיווח?

תרגיל 6 (עמ' 25) שאלות חשיבה

1. תשובה אפשרית: היא האמינה שה' עם ישראל ושישראל ינצחו; רצתה להציל את משפחתה; הכירה בכך שה' הוא אלוהים בשמים ובארץ; היא אמיצה.
2. תשובה אפשרית: כדי שהלוחמים ידעו מרחוק איזה בית לא לפגוע בו; סימן ברור מונע טעויות.

תרגיל 7 (עמ' 25) יומן של מרגל

תשובה אישית. יומן טוב יזכיר: העיר הסגורה, הפחד כשאנשי המלך באו, ההסתתרות בפשתים, דברי רחב על פחד תושבי יריחו, השבועה וחוט השני, וההמלצה: "נתן ה' בידנו את כל הארץ".

תרגיל 8 (עמ' 25) השלימו את המילים (מחסן מילים)

1 מַהְגָּלִים. 2. כָּחָב, גָּג. 3. שְׁבוּעָה. 4. חוּט, שָׁנִי. 5. בָּהָר.

תרגיל 9 (עמ' 26) נכון או לא נכון

1. לא נכון - נשלחו בחֶרֶשׁ, בסוד. 2. נכון. 3. לא נכון - הבטיחו להציל רק את רחב ואת בית אביה. 4. נכון. 5. נכון. 6. נכון.

יחידה 3 · חציית הירדן ובניית אבני הזיכרון (יהושע ג-ה)

תרגיל 1 (עמ' 28) השוו בין קריעת ים סוף לחציית הירדן

חציית הירדן	קריעת ים סוף	
בכניסה לארץ	ביציאה ממצרים	מתי קרה הנס?
יהושע	משה	מי עמד בראש העם?
כשרגלי הכוהנים נושאי הארון נגעו במים	משה נטה את ידו על הים, ורוח קדים חזקה כל הלילה	איך נעצרו המים?
שה' עם יהושע כמו שהיה עם משה	"וַיֹּאמְרוּ בְּה' וּבְמֹשֶׁה עָבְדוּ"	מה למד העם על המנהיג?

תרגיל 2 (עמ' 28) ענו על השאלות

1. הכוהנים נושאי ארון הברית.
2. כי זה היה בימי הקציר, כשהירדן מלא על כל גדותיו.
3. עמדו בחרבה בתוך הירדן, הֵכֵן, עד שכל העם עבר.

תרגיל 3 (עמ' 30) ענו על השאלות

1. שתים-עשרה - אבן לכל שבט משבטי ישראל.
2. בגלגל (וגם שתים-עשרה אבנים בתוך הירדן, במקום שעמדו הכוהנים).
3. "בִּבְרָאָה עָבַר יִשְׂרָאֵל אֶת הַיַּרְדֵּן הַזֶּה" - ה' הוביש את מי הירדן כמו שהוביש את ים סוף.
4. שידעו כל עמי הארץ את יד ה' כי חזקה היא; ושישראל יקאו את ה' כל הימים.

תרגיל 4 (עמ' 31) אבני זיכרון של היום

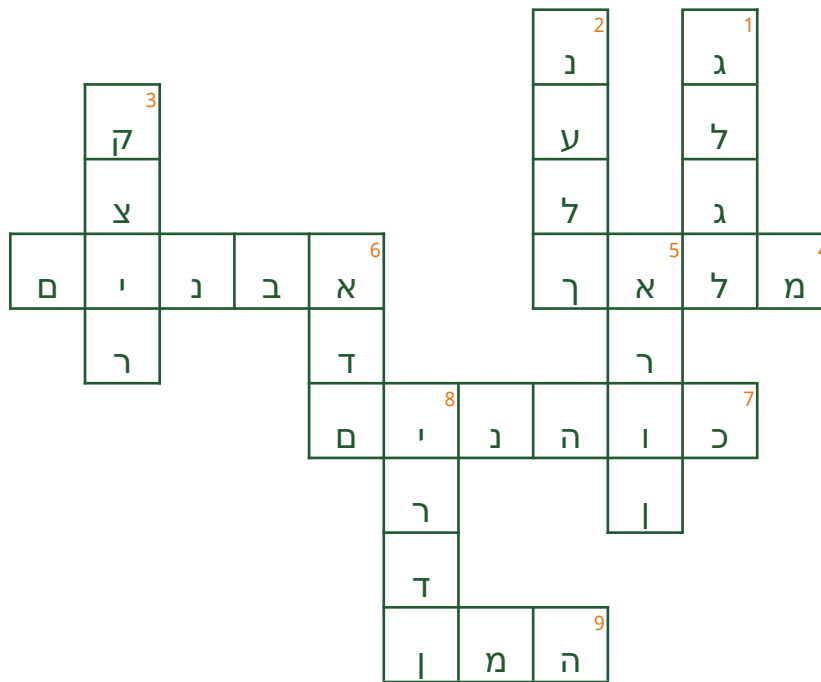
1. תשובה אפשרית: אנדרטאות, יום הזיכרון וטקסים, חגים כמו פסח, שלטי הנצחה, אלבום משפחתי, סיפורים של סבא וסבתא.
2. תשובה אפשרית: כששואלים - מקשיבים וזוכרים טוב יותר; השאלה פותחת שיחה בין הדורות.

תרגיל 5 (עמ' 31) משימה יצירתית

תשובה אישית.

תרגיל 6 (עמ' 33) תשבץ: פתרו את התשבץ בעזרת ההגדרות

- מאוזן: 4. מלאך · 6. אבנים · 7. כוהנים · 9. המן
מאונך: 1. גלגל · 2. נעלך · 3. קציר · 5. ארון · 6. אדם · 8. ירדן

5. שר צבא ה'

5 מִי הִירְדָן נִעְצְרוּ לִפְנֵי אֲרוֹן בְּרִית ה' בַּעֲבָרוֹ, וְהָאֲבָנִים יֵהְיוּ לְזָכְרוֹן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַד עוֹלָם (ד, ו-ז).

3-1. תשובה אישית. אפשר להציע: אנדרטה, טקס משפחתי, תמונה שמורה - כלי שמעביר סיפור לדורות.

יחידה 4 · כיבוש יריחו (יהושע ו)

תרגיל 1 (עמ' 38) השלימו את הטבלה לפי פסוקים ג-ה

מה עושים הכוהנים?	כמה פעמים מקיפים את העיר?	
שבעה כוהנים תוקעים בשבעה שופרות לפני הארון	פעם אחת ביום	כל אחד מששת הימים הראשונים
תוקעים בשופרות, ובסוף - תקיעה ארוכה, והעם מריע תרועה גדולה	שבע פעמים	ביום השביעי

תרגיל 2 (עמ' 38) ענו על השאלות

1. העיר סגורה ונעולה מכל הכיוונים מפחד בני ישראל; אף אחד לא יוצא ולא נכנס.
2. שבעה כוהנים, שבעה שופרות, שבעה ימים, שבע הקפות ביום השביעי.

תרגיל 3 (עמ' 40) ענו על השאלות

1. הנערים המרגלים - אותם שני מרגלים שהיא הצילה.
2. כי החביאה את המלאכים (המרגלים) שיהושע שלח לרגל את יריחו.
3. "לַתֵּשֶׁב בְּקֶרֶב יִשְׂרָאֵל עַד הַיּוֹם הַזֶּה" - היא ומשפחתה חיו בתוך עם ישראל.

תרגיל 4 (עמ' 40) נכון או לא נכון? תקנו את המשפטים הלא נכונים

1. נכון.
2. לא נכון - העם שתק עד שיהושע אמר "הריעו".
3. לא נכון - יריחו הייתה חרם - כל השלל הוקדש לה'.
4. נכון.
5. לא נכון - הכוהנים תקעו בשופרות היובלים.

תרגיל 5 (עמ' 40) שאלות חשיבה

1. תשובה אפשרית: כדי שהעם יבין שהניצחון בא מה' ולא מכוחם; לחזק את האמונה בתחילת הכיבוש; להטיל פחד על עמי הארץ.
2. תשובה אישית מנומקת. למשל: השתיקה - קשה לשתוק כשמתרגשים ומפחדים; או ההמתנה - שבעה ימים בלי לדעת מה יקרה.

תרגיל 6 (עמ' 40) תפזורת: מצאו בתפזורת את המילים מן הסיפור וסמנו אותן

המילים מסומנות בכתום:

ש	ש	א	ס	ע	ח	ו	מ	ה	ס
ח	מ	ע	ק	ז	מ	ש	ב	ע	ה
ר	ג	ע	ח	ה	ק	פ	ו	ת	א
א	ר	ו	ן	ט	פ	נ	ע	מ	ד
ת	ט	ש	ו	פ	ר	ח	ר	ם	ד
ג	מ	ר	מ	כ	ו	ה	נ	י	ם
ד	ר	ת	ב	ה	ש	נ	י	כ	ח
ג	ע	ח	ש	פ	ז	ק	ה	ר	ג
צ	ב	ע	ב	ז	ת	ר	ו	ע	ה
ה	ק	ס	ק	ס	י	ר	י	ח	ו

המילים:

- ☐ שופר
- ☐ חומה
- ☐ ארון
- ☐ כוהנים
- ☐ תרועה
- ☐ רחב
- ☐ יריחו
- ☐ שבעה
- ☐ חרם
- ☐ השני
- ☐ הקפות
- ☐ שחר

תרגיל 7 (עמ' 42) עיתון המדבר

תשובה אישית. כתבה טובה תזכיר: שבעה ימים של הקפות, השופרות והארון, השתיקה, התרועה ונפילת החומה, הצלת רחב ומשפחתה.

תרגיל 8 (עמ' 42) נכון או לא נכון

1. נכון. 2. נכון. 3. נכון. 4. לא נכון - הכסף והזהב וכלי הנחושת והברזל קדש לה', לבית ה' יבואו. 5. נכון. 6. נכון.

תרגיל 9 (עמ' 43) הבנה והסקת מסקנות

1. תשובה לדוגמה: כדי ללמד שהניצחון הוא מן ה' ולא בכוח הצבא; העם מבצע מצווה והנס בא מלמעלה.
2. תשובה לדוגמה: כלל ברור שווה לכולם מונע גניבה, ריב ופירוק המשמעת במערכה.
3. תשובה לדוגמה: סבלנות ועמידה במשימה משותפת לאורך ימים - גם כשלא רואים תוצאה מיד.

יחידה 5 · העי (יהושע ז; ח, א-כט)

תרגיל 1 (עמ' 44) ענו על השאלות

1. מעל בחרם - עכן בן כרמי משבט יהודה לקח מן החרם.
2. שלא כל העם יעלה, רק כאלפיים-שלושת אלפים איש, כי העי קטנה. תשובה אפשרית לטעות: ביטחון עצמי מופרז - חשבו שהניצחון בא מכוחם.
3. העם פחד מאוד - "וַיִּמַּס לִבָּב הָעָם וַיְהִי לַמָּוֶת".

תרגיל 2 (עמ' 47) "ואראה... ואחמדם... ואקחם" - שלושה שלבים בחטא

השלב	המילה מן הפסוק	מה קרה בשלב הזה?
1	"וַאֲרָא"	עכן ראה את השלל היפה
2	"וַאֲחַמְדֵם"	רצה אותם מאוד לעצמו
3	"וַאֲקַחֵם"	לקח אותם והטמין באוהל

תרגיל 3 (עמ' 48) השוו בין שני הקרבות על העי

הקרבת הראשון (פרק ז)	הקרבת השני (פרק ח)	
כשלושת אלפים איש	כל עם המלחמה	כמה לוחמים יצאו?
לא - בטחו שהעיר קטנה	כן - מארב מאחורי העיר ובריחה מדומה	האם היה תכנון מיוחד?
היה חטא במחנה (עכן)	החטא תוקן, וה' אמר "אל תירא"	מה היה מצב העם מול ה'?
בני ישראל נסו, 36 נהרגו	העי נכבשה ונשרפה	התוצאה

תרגיל 4 (עמ' 48) מספרו את האירועים לפי הסדר (1-6)

1. עכן לוקח מן החרם
2. בני ישראל נסים מפני אנשי העי
3. יהושע נופל על פניו לפני ארון ה'
4. עכן נמצא בגורל ומודה
5. אנשי המארב מתחבאים מאחורי העי
6. העי נכבשת ונשרפת

תרגיל 5 (עמ' 48) דילמה: מה הייתם עושים?

תשובה אפשרית: יהושע בחר לחפש את הסיבה ולתקן - ה' אמר לו "קָם לָךְ... חָטָא יִשְׂרָאֵל", ובלי לתקן את החטא לא היו מצליחים. ממשיכים הלאה רק אחרי שלומדים מן הכישלון.

תרגיל 6 (עמ' 49) מנהיגות ואחריות

1. תשובה אפשרית: מעשה של אדם אחד משפיע על כולם; כל אחד אחראי לא רק לעצמו אלא גם לקבוצה; "כל ישראל ערבים זה לזה".
2. תשובה אישית.

תרגיל 7 (עמ' 49) השלימו את המילים (מחסן מילים)

1. עָכָן, חֶכֶם, 2. הָעֵי, 3. גֹּזֶל, 4. כָּסֶף, 5. אֲרֵב (מארב).

תרגיל 8 (עמ' 50) חשבו וכתבו

1-3. תשובה אישית. אפשר להציע: חטא של אחד פוגע בכולם - יש אחריות הדדית בקהילה; אחרי כישלון מתקנים ומנסים שוב.

יחידה 6 · בריתות הר עיבל והגבעונים (יהושע ח, ל-לה; ט)

תרגיל 1 (עמ' 53) ענו על השאלות

1. על הר עיבל; אבנים שלמות שלא הניפו עליהן ברזל.
2. את משנה תורת משה.
3. חציים מול הר גריזים וחציים מול הר עיבל, משני צדי הארון והכוהנים הלוויים.
4. כל קהל ישראל, הנשים, הטף והגר. תשובה אפשרית: התורה והברית שייכות לכולם, לכל אחד בעם.

תרגיל 2 (עמ' 54) תחפושת של "ארץ רחוקה": מה הראו הגבעונים, ומה רצו שבני ישראל יחשבו?

מה הביאו או לבשו?	איך זה נראה?	מה רצו שבני ישראל יחשבו?
שקים ונאדות	שקים בלים, נאדות יין בלים, מבוקעים ומצוררים	שהם בדרך זמן רב מאוד
נעליים ושמלות	נעליים בלות ומטולאות, שמלות בלות	שהלכו דרך ארוכה מאוד
לחם	יבש ונקודים	שהלחם היה חם כשיצאו, ויבש בגלל הדרך הארוכה

תרגיל 3 (עמ' 55) ענו על השאלות

1. לקחו מצידם (בדקו את הלחם) אבל "את פי ה' לא שָׁאָלוּ" - לא התייעצו עם ה'.
2. אחרי שלושה ימים; גילו שהגבעונים הם שכנים קרובים שיושבים בתוך הארץ.

תרגיל 4 (עמ' 55) קומיקס: השלימו את הדיבורים בבועות

תשובה אישית. למשל: (1) "נתחפש לאנשים מארץ רחוקה!" (2) "מארץ רחוקה מאוד באו עבדיך..." (3) "ראו, הלחם יבש ונקודים - נכרות איתם ברית." (4) "שקרתם לנו! אבל נשבענו - לא נפגע בכם."

תרגיל 5 (עמ' 55) מיינו: כתבו כל פרט במשבצת של הברית המתאימה

1. הברית בהר עיבל: מזבח מאבנים שלמות · קריאת הברכה והקללה · הר גריזים והר עיבל · התורה כתובה על האבנים
2. הברית עם הגבעונים: לחם יבש ונקודים · נעליים בלות ומטולאות · "וְאֶת פִּי ה' לֹא שָׁאָלוּ" · חוטבי עצים ושואבי מים

תרגיל 6 (עמ' 56) שאלות חשיבה

1. תשובה אפשרית: כדי לזכור שהארץ ניתנה בזכות הברית עם ה'; להתחיל את החיים בארץ בהתחייבות לשמור את התורה; לחבר את כל העם יחד.
2. תשובה אפשרית: הבטחה - ובמיוחד שבועה בשם ה' - יש לשמור, כי אחרת אנשים לא יסמכו על המילה שלנו ושם ה' יתחלל; אפשר גם להעלות מקרים שבהם קשה לשמור הבטחה ולנמק.

תרגיל 7 (עמ' 57) משימה יצירתית: "ברית משפחתית"

תשובה אישית. למשל: נדבר בכבוד; נעזור זה לזה; נקשיב כשמישהו מדבר; נשמור על הסדר.

תרגיל 8 (עמ' 57) איתור מידע מהפרק

1. מזבח מאבנים שלמות, וכתב על האבנים את מִשְׁנֵה תורת משה (ח, לב).

2. שקים בלים על חמוריהם, לחם יבש ונֶקֶדִים, נַעֲלוֹת בָּלוֹת, ונאדות יין בלים ומבִּקְעִים (ט, ד-ה).
3. לא שָׁאֲלוּ אֶת פִּי ה' (ט, יד).
4. קיימו את השבועה ולא הרגו אותם, והגבעונים נעשו חֲטָבִי עֲצִים וְשֹׁאֲבֵי מַיִם לַעֲדָה - כי נשבעו להם בשם ה'.

תרגיל 9 (עמ' 57) נכון או לא נכון

-
1. נכון. 2. לא נכון - אמרו שבאו מארץ רחוקה מאוד. 3. נכון (לדבריהם). 4. נכון. 5. נכון. 6. לא נכון - לא שאלו את פי ה'.

יחידה 7 · שמש בגבעון דום (יהושע י-יא)

תרגיל 1 (עמ' 60) ענו על השאלות

1. כי שמע שיהושע כבש את העי ואת יריחו, ושאנשי גבעון - עיר גדולה שכל אנשיה גיבורים - השלימו עם ישראל.
2. ירושלים, חברון, ירמות, לכיש, עגלון.
3. שלא יעזוב אותם ויעלה מהר להושיע אותם ולעזור להם.
4. תשובה אפשרית: ברית שומרים עד הסוף, גם עם מי שרימה אותנו; יהושע נאמן להבטחה.

תרגיל 2 (עמ' 62) עבודה עם המפה

1. יצא מן הגלגל והגיע לגבעון.
 2. מערבה, במורד בית חורון - אל השפלה (לעזקה ולמקדה).
- ### תרגיל 3 (עמ' 62) נכון או לא נכון? תקנו את המשפטים הלא נכונים

1. לא נכון - הם יצאו להילחם בגבעון, כי היא השלימה עם ישראל.
2. נכון.
3. נכון.
4. לא נכון - השמש - בגבעון; הירח - בעמק אילון.

תרגיל 4 (עמ' 63) מתחו קו בין המקום לבין מה שקרה בו

1 - ב · 2 - ד · 3 - ה · 4 - ג · 5 - א

1. גבעון ← "שֶׁמֶשׁ בְּגִבְעוֹן דּוֹם"
2. עמק אילון ← שם עמד הירח
3. מקדה ← חמשת המלכים התחבאו במערה
4. מי מרום ← מלכי הצפון התאספו להילחם
5. חצור ← "רֹאשׁ כָּל הַמְּמַלְכוֹת הָאֵלֶּה"

תרגיל 5 (עמ' 64) ראיון בלעדי עם יהושע

תשובה אפשרית: כי כרתנו איתם ברית ונשבענו - ברית שומרים; הרגשתי שה' נלחם לישראל ושומע לקולי; אמרתי "חזקו ואמצו, אל תיראו" - כמו שה' אמר לי.

תרגיל 6 (עמ' 65) הבנה והסקת מסקנות

1. תשובה לדוגמה: שבועה בשם ה' מחייבת גם כשקיבלו אותה ברמאות; קיום הבטחה חשוב יותר מנוחות.
2. ביקש שהשמש תעמוד כדי להשלים את הניצחון באור יום; תשובה לדוגמה: רצה לנצל את ההיתרון עד הסוף ולא לתת לאויב להתארגן בלילה.
3. תשובה לדוגמה: יוזמה, הקרבה (צעידה כל הלילה), נאמנות לברית ואומץ.

תרגיל 7 (עמ' 65) חשבו וכתבו

1-2. תשובה אישית.

יחידה 8 · מות יהושע - סיום תקופה (יהושע כד)

תרגיל 1 (עמ' 67) סיפור הדרך: מספרו את התחנות לפי הסדר שיהושע מספר אותן (פסוקים ב-יג)

הסדר במשבצות: ב - ד - ו - א - ג - ה

1. ב. אברהם יוצא מעבר הנהר אל ארץ כנען
2. ד. יעקב ובניו יורדים מצרימה
3. ו. משה ואהרן נשלחים, והעם יוצא ממצרים
4. א. קריעת ים סוף
5. ג. בלק מלך מואב שוכר את בלעם לקלל את ישראל
6. ה. בני ישראל עוברים את הירדן ובאים ליריחו

תרגיל 2 (עמ' 69) ענו על השאלות

1. בשכם; כל שבטי ישראל, הזקנים, הראשים, השופטים והשוטרים.
2. כי ה' נתן להם ארץ שלא עבדו בה וערים שלא בנו - הם יושבים בהן ואוכלים מכרמים וזיתים שלא נטעו.
3. יהושע ומשפחתו כבר בחרו לעבוד את ה', יהיה מה שיהיה.
4. "עֲלֵידִים" - העם מעיד על עצמו שבחר בה' ומתחייב לבחירה.

תרגיל 3 (עמ' 71) נכון או לא נכון? תקנו את המשפטים הלא נכונים

1. לא נכון - יהושע כינס את העם בשכם.
2. לא נכון - יהושע ביקש מהם לבחור, והעם בחר בעצמו.
3. נכון.
4. לא נכון - יהושע נפטר בגיל 110.
5. נכון.

תרגיל 4 (עמ' 72) "אבנים מדברות" - השוו בין אבני הזיכרון בגלגל לבין אבן העדות בשכם

אבן העדות בשכם (פרק כד)	אבני הגלגל (פרק ד)	
אבן אחת גדולה	12	כמה אבנים?
את הברית שכרת העם עם ה'.	את נס חציית הירדן	מה הן מזכירות?
לעם עצמו, שלא יכחיש את הבטחתו	לילדים שישאלו - לדורות הבאים	למי הן מיועדות?

תרגיל 5 (עמ' 72) שאלות חשיבה

1. תשובה אפשרית: מה שבוחרים בו מרצון - שומרים יותר; בחירה יוצרת מחויבות אישית; העם בוגר ואחראי למעשיו.
2. תשובה אישית.

תרגיל 6 (עמ' 72) משימה יצירתית: מכתב פרידה ליהושע

תשובה אישית. מכתב טוב יזכיר רגעים מן הספר (חציית הירדן, יריחו, העי, שמש בגבעון) ותכונות של יהושע (אומץ, אמונה, נאמנות לברית, אחריות).

תרגיל 7 (עמ' 73) השלימו את המילים (מחסן מילים)

1. שכם. 2. בחרו. 3. עדים. 4. ברית, אבן. 5. מאה ועשר.

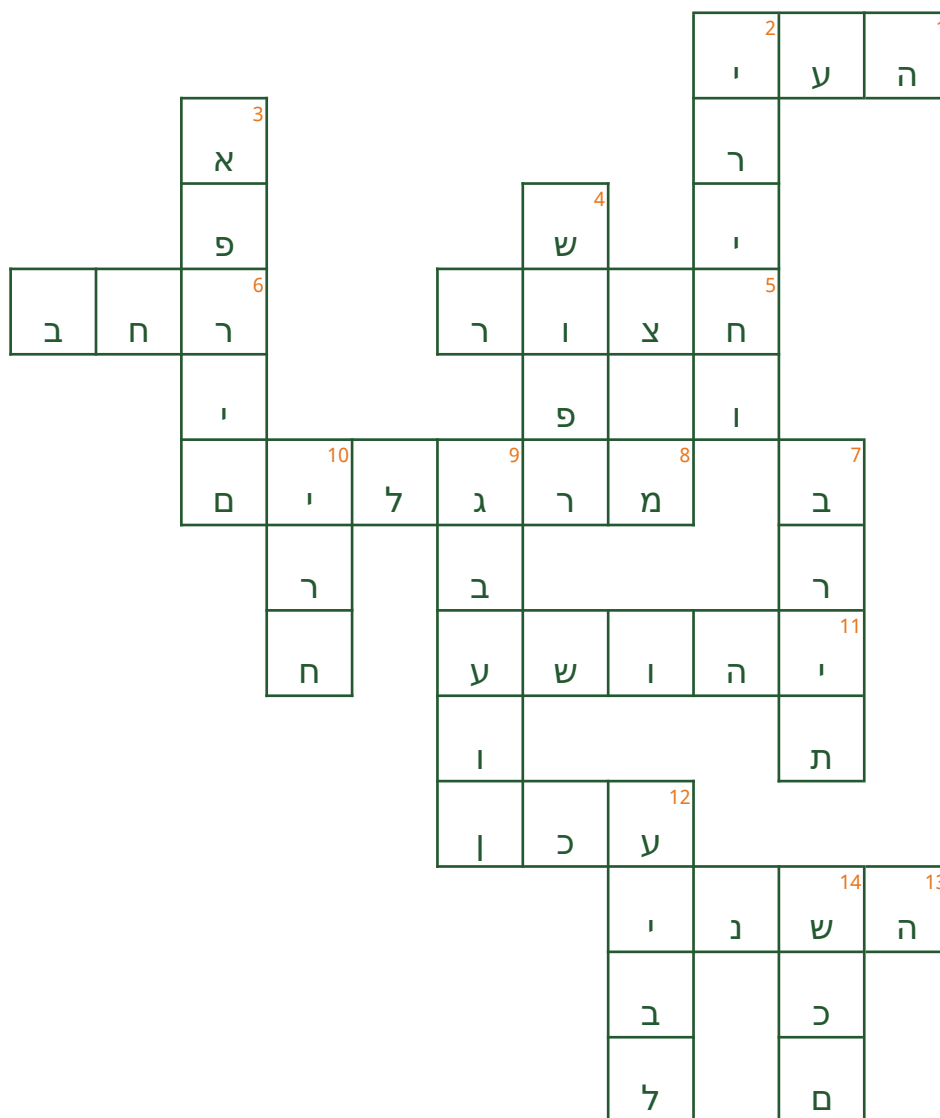
תרגיל 8 (עמ' 73) נכון או לא נכון

1. נכון. 2. לא נכון - העם אמר: "חלילה לנו מעזב את ה'" ובהר לעבוד את ה'. 3. נכון. 4. נכון. 5. נכון. 6. לא נכון - "ועבדו ישראל את ה' כל ימי יהושע" וכל ימי הזקנים.

סיכום: חוזרים על ספר יהושע (חזרה על הספר)

תרגיל 1 (עמ' 75) תשבץ ספר יהושע

מאוזן: 1. העי · 5. חצור · 6. רחב · 8. מרגלים · 11. יהושע · 12. עכן · 13. השני
מאונך: 2. יריחו · 3. אפרים · 4. שופר · 7. ברית · 9. גבעון · 10. ירח · 12. עיבל · 14. שכם

תרגיל 2 (עמ' 76) ציטוטים מפורסמים: מי אמר? למי?

1. "חֲזַק וְאַמֵּץ... כִּי עִמָּךְ ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל אֲשֶׁר תֵּלֵךְ" - אמר/ה: ה'; למי: יהושע
2. "כִּי ה' אֱלֹהֶיכֶם הוּא אֱלֹהִים בְּשָׁמַיִם מִמֶּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתַּחַת" - אמר/ה: רחב; למי: המרגלים
3. "מָה הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה לָכֶם?" - אמר/ה: הילדים (בדורות הבאים); למי: ההורים
4. "וְאַרְאֶה בְּשָׁלָל... וְאַחְמַדֵּם וְאֶקְחֵם" - אמר/ה: עכן; למי: יהושע
5. "לֵאמֹר כִּחְזָקָה בָּאֵנוּ" - אמר/ה: הגבעונים; למי: יהושע ואנשי ישראל
6. "שָׁמַשׁ בְּגִבְעוֹן דּוֹם" - אמר/ה: יהושע; למי: השמש (לעיני כל ישראל)
7. "וְאַנְכִי וּבֵיתִי נֶעֱבַד אֶת ה'" - אמר/ה: יהושע; למי: העם בשכם

תרגיל 3 (עמ' 77) מה קרה איפה? כתבו ליד כל אירוע את המספר שלו במפה

1. חציית הירדן ואבני הזיכרון בגלגל - מספר 1 (גלגל)
2. החומות נופלות - מספר 2 (יריחו)
3. הקרב והמארב - מספר 3 (העי)
4. המזבח וקריאת התורה בין שני ההרים - מספר 4 (שכם - הר עיבל והר גריזים)
5. "שמש ... דום" - מספר 5 (גבעון)
6. "ראש כל הממלכות" נשרפת בצפון - מספר 6 (חצור)

תרגיל 4 (עמ' 78) חידון כיתתי: הכינו בעצמכם ארבעה כרטיסי חידון על ספר יהושע - שאלה מלפנים ותשובה מאחור - ושאלו את החברים

תשובה אישית. ודאו שכל שאלה עוסקת בפרק אחר ושהתשובה נכונה לפי הפסוקים.

תרגיל 5 (עמ' 78) מה לקחתי מספר יהושע?

1. תשובה אישית.
2. תשובה אפשרית: אומץ ("חזק ואמץ"), נאמנות לברית (עזרה לגבעונים), לקיחת אחריות (אחרי הכישלון בעי), בחירה ודוגמה אישית ("ואנכי וביתי").

חלק ב' - ספר שופטים

היכרות עם ספר שופטים (מבוא, מפה ומעגל)

תרגיל 1 (עמ' 82) גלגל השופטים: כתבו כל שלב במקום המתאים בגלגל

הסדר בגלגל (מן החץ העליון, עם כיוון החצים): חטא ← עונש ← זעקה ← הושעה ← שקט ← ושוב חטא...

תרגיל 2 (עמ' 82) ציר זמן: מספרו את התקופות לפי הסדר (1-5)

הסדר במשבצות: ג - ה - ד - א - ב

1. ג. יציאת מצרים והמסע במדבר

2. ה. כיבוש הארץ בימי יהושע

3. ד. תקופת השופטים

4. א. שמואל הנביא

5. ב. המלכים: שאול ודוד

תרגיל 3 (עמ' 83) חפשו במפה

1. דבורה וברק.

2. בדרום-מערב, ליד צרעה, תמנה ועזה.

3. יפתח.

4. על הר גריזים, ליד שכם.

יחידה 1 · פתיחה לספר שופטים (שופטים ב)

תרגיל 1 (עמ' 86) ענו על השאלות

1. כל ימי יהושע וכל ימי הזקנים שהאריכו ימים אחריו וראו את מעשה ה' הגדול.
2. הוא לא ידע את ה' ולא את המעשה שעשה לישראל.
3. את הבעלים - אלילי העמים שסביבם.

תרגיל 2 (עמ' 87) השלימו את המשפטים בעזרת מחסן המילים

1. אחרי מות יהושע והזקנים קם דור שלא ידע את ה'.
2. בני ישראל עבדו את הבעלים ואת העשתרות.
3. ה' מרחם על העם כשהוא שומע את צעקתו.
4. ה' הקים להם שופטים שהושיעו אותם מיד אויביהם.
5. מי שחוזר שוב ושוב להרגל רע - חוזר לסורו.

תרגיל 3 (עמ' 87) שאלת חשיבה

1. תשובה אישית. למשל: לזכור למה הבטחנו, לבקש עזרה מחבר, לשים תזכורת, להתחיל בצעד קטן.
2. תשובה אפשרית: סליחה מאפשרת להתחיל מחדש ולשמור על הקשר; מי שמבקש סליחה לוקח אחריות על מעשיו.

תרגיל 4 (עמ' 88) איתור מידע מהפרק

1. קם דור אחר אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּ אֶת ה' ואת המעשה אשר עשה לישראל, ועזבו את ה' ועבדו את הבעלים (ב, ייב).
2. המעגל: העם עושה את הרע ← ה' מוסר אותם ביד אויב ← הם זועקים אל ה' ← ה' מקים שופט מושיע ← שקט בארץ; ואז המעגל חוזר.
3. נחם / ריחם עליהם והקים להם שופטים שהושיעו אותם מִיַּד שְׂסִיקָם (ב, טז-יח).
4. שָׁבוּ וְהִשְׁחִיתוּ - חזרו לדרכים הרעות, ולפעמים אף יותר (ב, יט).

תרגיל 5 (עמ' 88) הבנה והסקת מסקנות

1. תשובה לדוגמה: כל עוד יש מי שראה את הנס ומספר אותו, הזיכרון חי; כשאין מעבירים את הסיפור - הדור הבא שוכח.
2. תשובה לדוגמה: המעגל נשבר כשיש מנהיג מוסרי קבוע (מלך צדיק) או כשהעם מחזיק מעמד בתשובה לאורך זמן.
3. שופט נקרא לשעת צורך ומושיע; מלך שולט קבוע ומוריש.

יחידה 2 · השופטים הראשונים (שופטים ג)

תרגיל 1 (עמ' 91) מעגל השופטים אצל עתניאל: מצאו בפסוקים ז-יא כל שלב

השלב	מה כתוב בפסוק?	מספר הפסוק
חטא	"וַיַּעֲשׂוּ... אֶת הַכָּעַ... וַיַּעֲבְדוּ אֶת הַבָּעַלִּים"	ז
עונש	"וַיִּמְכְּרֶם בְּיַד כּוֹשֵׁן רַשָּׁעִים" - שמונה שנים	ח
זעקה	"וַיִּזְעְקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל ה' "	ט
הושעה	"וַיָּקָם ה' מוֹשִׁיעַ... אֶת עֲתַנְיָאֵל"	ט-י
שקט	"וַתִּשְׁקֹט הָאָרֶץ אַרְבָּעִים שָׁנָה"	יא

תרגיל 2 (עמ' 91) קומיקס: השלימו את הדיבורים בבועות

תשובה אישית. למשל: (1) "אכין חרב קטנה ואסתיר אותה בצד ימין - שם לא יחפשו." (2) "הבאנו לך את המנחה, המלך עגלון." (3) "דבר סתר לי אליך, המלך!" - "הס! צאו כולם." (4) "רדפו אחריי, כי נתן ה' את אויביכם את מואב בידכם!"

תרגיל 3 (עמ' 92) מי אני? פתרו את החידות

1. עתניאל בן קנז
2. עגלון מלך מואב
3. אהוד בן גרא
4. שמגר בן ענת

תרגיל 4 (עמ' 93) השלימו את המילים (מחסן מילים)

1. עתניאל. 2. אהוד, ימינו. 3. עגלון. 4. שופר. 5. שמגר, מלמד.

תרגיל 5 (עמ' 93) חשבו וכתבו

1-2. תשובה אישית.

יחידה 3 · דבורה וברק (שופטים ד-ה)

תרגיל 1 (עמ' 96) מי אמר למי? השלימו מתחת לכל ציטוט

1. "לֵךְ וּמַשְׁכֵּת בְּהַר תְּבוֹר" - אמר/ה: דבורה; למי: ברק
2. "אִם תֵּלְכִי עִמִּי וְהִלַּכְתִּי" - אמר/ה: ברק; למי: דבורה
3. "קוּם כִּי זֶה הַיּוֹם" - אמר/ה: דבורה; למי: ברק
4. "לֵךְ וְאַרְאֶךָ אֶת הָאִישׁ אֲשֶׁר אַתָּה מְבַקֵּשׁ" - אמר/ה: יעל; למי: ברק

תרגיל 2 (עמ' 97) הסיפור והשירה: מתחו קו בין מה שכתוב בסיפור (פרק ד) לבין מה שכתוב בשירה (פרק ה)

1 - ב · 2 - ג · 3 - ד · 4 - א

1. "וַיָּהֶם ה' אֶת סִיסְרָא וְאֶת כָּל הַכָּכָב" ← "מִן שָׁמַיִם נִלְחְמוּ הַכּוֹכָבִים"
2. סיסרא אסף את רכבו אל נחל קישון ← "נַחַל קִישׁוֹן גִּכְרָם"
3. "בָּאוּ מַלְכֵי כְנָעַן" ... (המלכים שבאו להילחם) ← "בָּאוּ מַלְכִים נִלְחְמוּ"
4. דבורה וברק מנצחים בעזרת ה' ← "כֵּן יִאבְדּוּ כָל אוֹיְבֶיהָ ה'"

תרגיל 3 (עמ' 98) חדשות העמק

תשובה אישית. כתבה טובה תזכיר: דבורה הנביאה וברק, עשרת אלפים איש בהר תבור, 900 רכב הברזל של סיסרא, הגשם ונחל קישון, בריחת סיסרא ויעל, וציטוט כמו "קוּם כִּי זֶה הַיּוֹם".

תרגיל 4 (עמ' 99) נכון או לא נכון

1. נכון. 2. לא נכון - התנה: "אִם תֵּלְכִי עִמִּי וְהִלַּכְתִּי". 3. נכון. 4. נכון. 5. לא נכון - השקתה אותו חֶלֶב (לא מים). 6. נכון.

תרגיל 5 (עמ' 99) הבנה והסקת מסקנות

1. ליעל; התקיים כשהיא הרגה את סיסרא (ד, ט, כא).
2. תשובה לדוגמה: נשים מובילות, נביאות ומצילות - דבורה שופטת ונביאה, יעל מכריעה את הקרב.
3. שיר נכתב לזכר ניצחון; קל לזכור ולשיר, מעביר את הסיפור בדרגת רגש.

יחידה 4 · גדעון - צמיחתו של מנהיג (שופטים ו-ז)

תרגיל 1 (עמ' 102) ענו על השאלות

1. בגת - כדי להסתיר את החיטה מפני מדיין.
2. "גִּבּוֹר הַחֵיל"; גדעון ראה את עצמו חלש - משפחתו הדלה במנשה והוא הצעיר בבית אביו.
3. סימן: פעם טל רק על הגיזה והאדמה יבשה, ופעם להפך - כדי לדעת שה' יושיע את ישראל בידו.

תרגיל 2 (עמ' 103) סדרו את הכרטיסים לפי הסדר בסיפור (1-6)

1. המלאך פוגש את גדעון בגת
2. גדעון הורס את מזבח הבעל
3. סימן הגיזה והטל
4. רוב העם חוזר הביתה ונשארים 300
5. הלוחמים תוקעים בשופרות ושוברים כדים
6. מחנה מדין בורח

תרגיל 3 (עמ' 103) יומן של גדעון

תשובה אישית. יומן טוב יזכיר: הפחד כשמספר הלוחמים ירד מ-32,000 ל-300; הספק ("אם ה' עמנו..."); הסימנים שקיבל (הגיזה); ההבטחה "כִּי אֶהְיֶה עִמָּךְ"; התוכנית - שופרות, כדים ולפידים.

תרגיל 4 (עמ' 104) איתור מידע מהפרק

1. חֲבֹט חֲטִים בַּגָּת - להסתיר את התבואה מפני מדין (ו, יא).
2. עשרת אלפים נשארו אחרי שהמפחדים (22,000) שבו הביתה (ז, ג).
3. הוריד אותם אל המים; מי שלקק בידו אל פיו נבחר - שלוש מאות (ז, ה-ו).
4. שופרות, כדים, ריקים ולפידים בתוכם (ז, טז).

תרגיל 5 (עמ' 104) חשבו וכתבו

- 1-2. תשובה אישית. אפשר להציע: הניצחון ביד ה' ולא ברוב; כן לבקש אותות בענווה, כפי שגדעון ביקש בזהירות.

יחידה 5 · גדעון - שופט לישראל? (שופטים ח)

תרגיל 1 (עמ' 107) שלושה מפגשים של גדעון: השלימו את הטבלה

המפגש	מה קרה?	איך הגיב גדעון?
אנשי אפרים	כעסו שלא קרא להם להילחם	ענה ברכות ושיבח אותם - "טוב עוללות אפרים"; רוחם רפתה
אנשי סוכות ופנואל	סירבו לתת לחם ללוחמים העייפים	חזר אחרי הניצחון והעניש אותם קשות
העם רוצה להמליך אותו	"משל בנו גם אתה גם בנך"	סירב: "ה' ימשל בכם"; אבל עשה אפוד מזהב שהפך למוקש

תרגיל 2 (עמ' 108) ראיון בלעדי עם גדעון

תשובה אפשרית: דיברתי בכבוד ושיבחת אותם, כדי למנוע מריבה בין אחים; כי ה' הוא המלך של ישראל ואני רק שליח; רציתי זיכרון לניצחון, אבל העם השתחווה לו והוא היה למוקש - לא הייתי עושה זאת שוב.

תרגיל 3 (עמ' 108) דילמה: האם גדעון צדק?

תשובה אפשרית: צדק - כי ה' הוא מלך ישראל, ושלטון שעובר בירושה עלול להשחית (כמו אבימלך בפרק ט). או: היה טוב שיסכים - כי בלי מנהיג קבוע העם חוזר לחטוא אחרי מות השופט. יש לקבל כל תשובה מנומקת.

תרגיל 4 (עמ' 109) השלימו את המילים (מחסן מילים)

1. אֶפְרַיִם. 2. כֶּךְ. 3. סֻכּוֹת. 4. מֶלֶךְ (ביקשו: "מֶשֶׁל בְּנוֹ"). 5. אֶפֹּד.

תרגיל 5 (עמ' 109) הבנה והסקת מסקנות

1. גדעון ענה: "מֵה עָשִׂיתִי עִמָּה כִּכֶּם" ושיבח את גלעד אפרים - וְאַחֲרֵי דִבְרוֹ נִרְפָּתָה רוּחָם.
2. תשובה לדוגמה: סירוב למלוכה היה צנוע, אבל האפוד מן השלל הפך לפסל - גם מנהיג טוב עלול למעוד אחרי הצלחה.
3. תשובה לדוגמה: לאפרים ענה ברכות כדי למנוע מלחמת אחים; בסוכות ופנואל נענשו על ביזה צבא נלחם.

יחידה 6 · משל יותם (שופטים ט)

תרגיל 1 (עמ' 111) טבלת המשל: השלימו לפי פסוקים ח-טו

העץ	מה הוא נותן?	מה ענה?
הזית	שמן ("דשני") - מכבדים בו אלוהים ואנשים	סירב: לְהַדִּילָתִי אֶת דְּשֵׁנִי... וְהִלַּכְתִּי לְנוֹעַ עַל הָעֵצִים?"
התאנה	פרי מתוק ("מתקי ותנובתי הטובה")	סירב
הגפן	יין ("תירושי") - משמח אלוהים ואנשים	סירב
האטד	לא נותן פרי, רק קוצים	הסכים: "בְּאוֹתָם בָּצָלִי", ואיים באש

תרגיל 2 (עמ' 112) מן המשל אל המציאות: מתחו קו

1 - ב · 2 - ד · 3 - א · 4 - ג

1. העצים שמחפשים מלך ← אנשי שכם
2. הזית, התאנה והגפן ← אנשים טובים ומועילים (כמו גדעון שסירב למלוך)
3. האטד ← אבימלך
4. האש שיוצאת מן האטד ← המריבה והאסון שיבואו על אבימלך ועל שכם

תרגיל 3 (עמ' 113) משימה יצירתית: משל משלכם

תשובה אישית. משל טוב: דמויות מן הטבע, בחירה של מנהיג, ולקח ברור - למשל שמנהיג טוב צריך לתת ולתרום, ולא רק לרצות כבוד.

תרגיל 4 (עמ' 114) נכון או לא נכון

1. נכון. 2. נכון. 3. לא נכון - הם סרבו למלוך. 4. נכון. 5. לא נכון - מלך שלוש שנים (ט, כב). 6. נכון.

תרגיל 5 (עמ' 115) חשבו וכתבו

1-2. תשובה אישית.

יחידה 7 · שופטים קטנים ויפתח (שופטים י"ב)

תרגיל 1 (עמ' 116) תעודת זהות: השלימו את תעודת הזהות של יפתח

- שם: יפתח
- מאיפה?: מגלעד (מזרח הירדן)
- תכונה: גבור חיל
- מה עשו לו אחיו?: גירשו אותו מבית אביהם
- מי ביקש ממנו להנהיג?: זקני גלעד
- האויב: בני עמון
- מה עשה לפני המלחמה?: שלח שליחים למלך עמון וניסה לדבר; נדר נדר

תרגיל 2 (עמ' 118) תפזורת: מצאו את המילים מן הפרקים וסמנו אותן

המילים מסומנות בכתום:

ח	ק	ד	צ	א	מ	ח	ע	ע	ל
ע	ל	ו	ת	י	נ	ב	ז	י	א
א	ג	ו	מ	ל	ד	ו	א	ט	ש
ב	ה	ס	י	ו	ר	י	ר	ה	ב
צ	ז	פ	ן	ן	ר	א	א	ה	ו
ן	ת	כ	י	ו	ו	ע	ז	ג	ל
ח	ת	ר	ד	נ	מ	צ	ל	ז	ת
ן	ד	ר	י	ו	ז	ע	ו	ז	ש
ט	ה	ו	ן	נ	ד	ל	א	י	מ
א	ק	ר	י	כ	ג	ן	י	צ	ק

המילים:

- ☐ יפתח
- ☐ גלעד
- ☐ עמון
- ☐ נדר
- ☐ תולע
- ☐ יאיר
- ☐ אבצן
- ☐ אילון
- ☐ עבדון
- ☐ שבולת
- ☐ ירדן
- ☐ קצין

תרגיל 3 (עמ' 119) שאלות חשיבה

- תשובה אפשרית: דרך הדיבור משפיעה מאוד; מענה רך מונע מריבה, ותגובה קשה מובילה למלחמת אחים.
- תשובה אפשרית: כי הבטחה מחייבת, ומי שמבטיח בלי לחשוב עלול להתחרט ולפגוע בעצמו או באחרים.

תרגיל 4 (עמ' 119) איתור מידע מהפרק

- שלושים בנים, רוכבים על שלושים עֲגִירִים, ושלושים עֲגִירִים (ערים) להם (י, ד).
- בבני עמון; נדר: הַיּוֹצֵא אֶשֶׁר יֵצֵא מִדִּלְתִּי בֵּיתִי לִקְרָאתִי בְּשׁוּבִי בְּשָׁלוֹם - יִהְיֶה לֵּה' וְהַעֲלִיתָהּ עֹלָה (יא, ל-לא).

3. שש שנים (יב, ז).

4. "שְׁבִלֹת" - אנשי אפרים אמרו "סְבִלֹת", ואחזו אותם וישחטו אותם; נפלו אז 42,000 (יב, ו).

תרגיל 5 (עמ' 119) הבנה והסקת מסקנות

1. תשובה לדוגמה: נדר נאמר בלי לחשוב על המחיר; מילים הן הבטחה - חושבים לפני שמבטיחים.

2. תשובה לדוגמה: עלבון קטן על כבוד שבטי גדל למלחמת אחים עצובה - צריך לכבוש את הכעס ולא להסלים.

3. מבטא מסגיל זהות קבוצתית; שפה יכולה לחבר וגם לסמן "זר".

יחידה 8 · שמשון - נזיר מבטן (שופטים יג-יד)

תרגיל 1 (עמ' 121) מיינו: מה מותר לנזיר ומה אסור עליו?

1. אסור על הנזיר: לשתות יין · לגלח את השיער · לאכול ענבים · לשתות שכר
2. מותר לנזיר: לאכול לחם · לשתות מים · לגדל שיער ארוך · לאכול דבש

תרגיל 2 (עמ' 122) ענו על השאלות

1. שיהיה נזיר אלוהים מן הבטן, מורה לא יעלה על ראשו, והוא יחל להושיע את ישראל מיד פלשתים.
2. המלאך עלה בלהבת המזבח השמימה.

תרגיל 3 (עמ' 123) חידות כמו שמשון: פתרו, ואז חברו חידה משלכם

1. אריה (האוכל, העז) ודבש (המאכל, המתוק)
2. השופר
3. היין (הענבים)
4. השיער (מחלפות ראשו)

תרגיל 4 (עמ' 124) השלימו את המילים (מחסן מילים)

1. מנוח. 2. נזיר. 3. תמנתה. 4. אריה. 5. דבש, חידה.

תרגיל 5 (עמ' 124) נכון או לא נכון

1. נכון. 2. לא נכון - חשב שהוא איש אלהים, ורק אחר כך הבין שהוא מלאך ה'. 3. נכון. 4. נכון. 5. לא נכון - לא סיפר לאביו ולאמו את פתרון החידה. 6. נכון.

יחידה 9 · שמשון ופלשתים (שופטים טו-טז)

תרגיל 1 (עמ' 127) ציר זמן: מספרו את האירועים בחיי שמשון לפי הסדר (1-6)

הסדר במשבצות: ג - ה - ד - ב - ו - א

1. ג. מלאך ה' מבשר על הולדתו
2. ה. החידה במשתה בתמנה
3. ד. שועלים ולפידים בשדות הפלשתים
4. ב. שמשון נושא את שערי עזה
5. ו. דלילה מגלה את סוד כוחו
6. א. שמשון מפיל את בית דגון

תרגיל 2 (עמ' 127) נכון או לא נכון? סמנו ✓ במשבצת המתאימה. אם המשפט לא נכון - תקנו אותו

1. נכון.
2. לא נכון - שמשון הטעה אותה שלוש פעמים, ורק ברביעית גילה את האמת.
3. נכון.
4. נכון.

תרגיל 3 (עמ' 127) חידון כיתתי: הכינו ארבעה כרטיסי חידון על סיפורי שמשון - שאלה ותשובה - ושאלו את החברים

תשובה אישית. ודאו שכל שאלה עוסקת בסיפור אחר (הבשורה, החידה, השועלים, שערי עזה, דלילה, בית דגון) ושהתשובה נכונה לפי הפסוקים.

תרגיל 4 (עמ' 128) נכון או לא נכון

1. נכון. 2. נכון. 3. לא נכון - רק אחרי שלושה ניסיונות, בפעם הרביעית. 4. נכון. 5. נכון. 6. לא נכון - במותו הרג יותר ממה שהרג בחייו (טז, ל).

תרגיל 5 (עמ' 129) חשבו וכתבו

- 1-2. תשובה אישית.

יחידה 10 · פסל מיכה (שופטים יז-יח)

תרגיל 1 (עמ' 131) ענו על השאלות

1. נתנה מאתיים כסף לצורף ועשתה פסל ומסכה, שהיו בבית מיכה.
2. שיהיה לו לאב ולכוהן, תמורת עשרה כסף לשנה, ערך בגדים ומחיה.
3. כל אחד עשה מה שנראה לו נכון, בלי מנהיג ובלי חוק משותף.

תרגיל 2 (עמ' 131) דילמה: מה היה צריך הלוי לעשות?

הלוי שמח ("וַיֵּטֶב לֵב הַכֹּהֵן"), לקח את האפוד, התרפים והפסל והלך עם דן. תשובה אפשרית: הבחירה לא הייתה נאמנה – הוא עזב את מי שעזר לו בשביל כבוד וכסף; וגם הפסל עצמו היה עבודה זרה.

תרגיל 3 (עמ' 132) השלימו את המשפטים בעזרת מחסן המילים

1. אמו של מיכה עשתה מן הכסף פסל ומסכה.
2. מיכה שכר את הלוי מבית לחם לכוהן בביתו.
3. שבט דן חיפש לו נחלה לשבת בה.
4. המרגלים מצאו עיר שקטה ובוטחת בשם ליש.
5. "בימים ההם אין מלך בישראל, איש הישר בעיניו יעשה".

תרגיל 4 (עמ' 132) איתור מידע מהפרק

1. אלף ומאה שקלי כסף; אמו הקדישה 200 שקלים לפסל ומסכה (יז, א-ד).
2. נָעַר לְוִי מבית לחם יהודה; בתמורה לעשרה כסף לימים, עָרַךְ בְּגָדִים וּמַחְתָּו (יז, י).
3. את הפסל, האפוד, התרפים והמסכה – ואת הכהן עמו (יח, יז-כ).
4. דָּן – על שם דן אביהם (יח, כט).

תרגיל 5 (עמ' 133) הבנה והסקת מסקנות

1. תשובה לדוגמה: בלי הנהגה מוסכמת כל אחד עושה מה שנראה לו – ונובע כאוס.
2. בית אלוהים פרטי עם פסל סותר את התורה; משרה בכסף אינה קדושה.
3. תשובה לדוגמה: אמונה היא קשר ערכי; שימוש בה לכוח ולכבוד אישי הופך אותה לריקה.

יחידה 11 · פילגש בגבעה (שופטים יט-כ)

תרגיל 1 (עמ' 135) עקבו אחרי המסלול על המפה

המסלול: בית לחם ← ליד יבוס (ירושלים) ← גבעה (בנחלת בנימין). מצפה - מקום אסיפת השבטים, צפונית לגבעה.

1. כי יבוס הייתה עיר נכרית, "אֲשֶׁר לֹא מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל הִנָּה" - הוא חשב שבעיר של בני ישראל יהיה בטוח יותר.
2. דווקא בעיר של בני ישראל לא הכניסו אורחים ופגעו בהם, ורק זקן שאינו מבני העיר עזר.

תרגיל 2 (עמ' 136) ענו על השאלות

1. כל בני ישראל מדין ועד באר שבע וארץ הגלעד; "וַתִּקְהַל הָעֵדָה קָאִישׁ אֶחָד".
2. להסגיר את האנשים הרעים מגבעה כדי להעניש אותם; בני בנימין סירבו.

תרגיל 3 (עמ' 137) שאלות חשיבה

1. תשובה אפשרית: גם כשכולם אדישים, אדם אחד יכול לעשות את הדבר הנכון; חשוב לעזור לזר ולאורח.
2. תשובה אפשרית: נאמנות לקבוצה לא יכולה לבוא על חשבון הצדק; היה צריך להסגיר את הפושעים לדין - וכך גם נמנעת מלחמת אחים.

תרגיל 4 (עמ' 137) השלימו את המילים (מחסן מילים)

1. לוי, פילגש (הפילגש). 2. גבעה. 3. מצפה. 4. בנימין. 5. אבן.

תרגיל 5 (עמ' 137) חשבו וכתבו

- 1-2. תשובה אישית.

יחידה 12 · סוף ספר שופטים (שופטים כא)

תרגיל 1 (עמ' 140) נכון או לא נכון? סמנו ✓ במשבצת המתאימה. אם המשפט לא נכון – תקנו אותו

1. לא נכון – העם בכה בכי גדול בבית אל, כי חסר שבט אחד מישראל.

2. נכון.

3. נכון.

4. לא נכון – "בַּיָּמִים הָהֵם אֵין מֶלֶךְ בְּיִשְׂרָאֵל".

תרגיל 2 (עמ' 141) שאלות חשיבה

1. תשובה אפשרית: מיכה עשה פסל ומקדש פרטי; שבט דן לקח את הפסל; בני בנימין הגנו על הפושעים – וכל אלה הביאו להידרדרות ולמלחמה.

2. תשובה אפשרית: כדי שיהיה סדר וצדק, שלא כל אחד יעשה רק מה שנוח לו, ושמישהו ידאג לכולם.

תרגיל 3 (עמ' 141) משימה יצירתית: אמנת הכיתה

תשובה אישית. כללים טובים: כבוד הדדי, הקשבה, עזרה לחבר, שמירה על רכוש, פתרון מחלוקות בדיבור.

תרגיל 5 (עמ' 142) נכון או לא נכון

1. נכון. 2. נכון. 3. לא נכון – לא באה למצפה, ולכן הוכתה. 4. נכון. 5. נכון. 6. לא נכון – הסוף מעורב: השבט ניצל אך בדרכים קשות, והפסוק האחרון מדגיש שאין מלך בישראל.

תרגיל 6 (עמ' 142) הבנה והסקת מסקנות

1. בלי הנהגה אין גבול משותף לטוב ולרע; כל אחד שופט לעצמו ונובע כאוס.

2. תשובה לדוגמה: העם זקוק למלך שיוביל – וכך נפתח ספר שמואל.

3. תשובה אישית.

סיכום: חוזרים על ספר שופטים (חזרה על הספר)

תרגיל 1 (עמ' 144) טבלת השופטים: השלימו

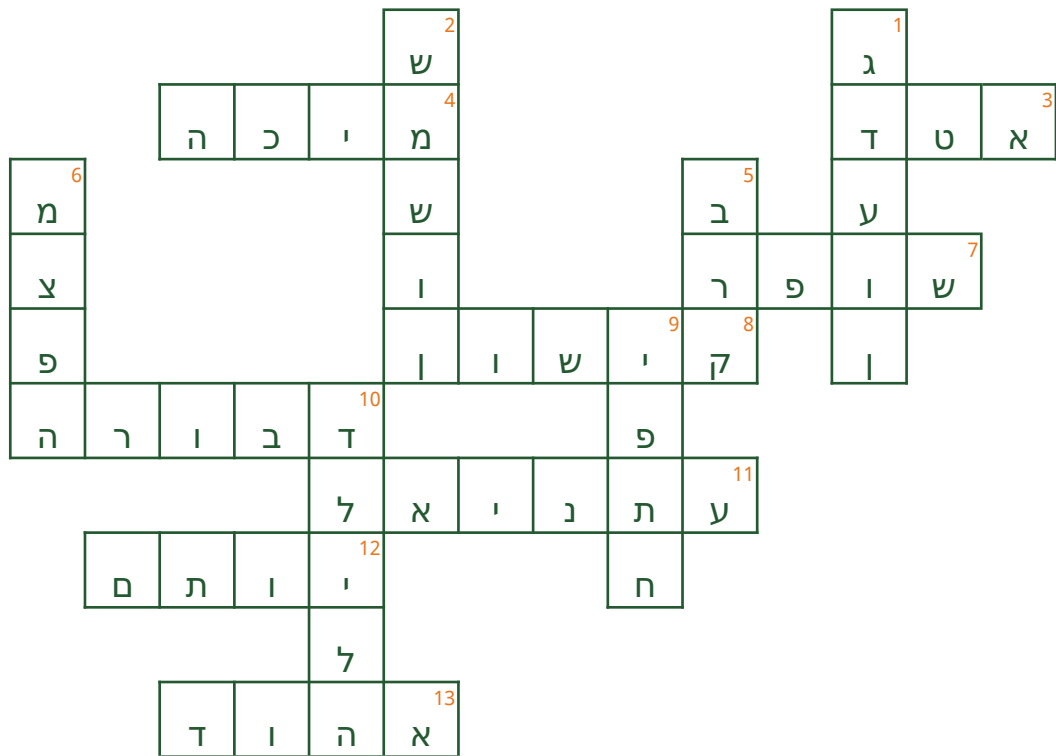
השופט	האויב	איך הושיע? (במשפט אחד)
עתניאל	כושן רשעתיים מלך ארם	רוח ה' הייתה עליו, יצא למלחמה וניצח
אהוד	עגלון מלך מואב	בתחבולה - חרב בצד ימין, ואז תקע בשופר והוביל את העם
דבורה וברק	יבין וסיסרא (כנען)	עשרת אלפים איש מהר תבור; ה' הבהיל את סיסרא ונחל קישון גרף אותם
גדעון	מדין	300 לוחמים עם שופרות, כדים ולפידים
יפתח	בני עמון	ניסה לדבר עם מלך עמון ואחר כך נלחם וניצח
שמשון	פלשתים	בכוחו הגדול, לבדו; בסוף הפיל את בית דגון

תרגיל 2 (עמ' 145) מה קרה איפה? כתבו ליד כל אירוע את המספר שלו במפה

1. דבורה שופטת תחת התומר - מספר 5 (בין הרמה לבית אל)
2. ברק וצבאו יורדים מן ההר - מספר 2 (הר תבור)
3. גדעון חובט חיטים בגת - מספר 3 (עפרה)
4. יותם מספר את משל העצים - מספר 4 (שכם - הר גריזים)
5. שבט דן כובש את ליש - מספר 1 (דן (ליש))
6. שמשון נושא את דלתות השער - מספר 6 (עזה)

תרגיל 3 (עמ' 146) תשבץ: פתרו את התשבץ בעזרת ההגדרות

מאוזן: 3. אטד · 4. מיכה · 7. שופר · 8. קישון · 10. דבורה · 11. עתניאל · 12. יותם · 13. אהוד
מאונך: 1. גדעון · 2. שמשון · 5. ברק · 6. מצפה · 9. יפתח · 10. דלילה

תרגיל 4 (עמ' 147) שאלות סיכום

1. תשובה אישית מנומקת.
2. תשובה אפשרית: כשכל אחד עושה מה שבא לו החברה מתקלקלת; צריך מנהיגים טובים, כללים ואחדות; ואפשר תמיד לתקן ולחזור לדרך הטובה.